

Trofimchuk A. Monitoring of the subjective level good breeding of learners.

On the basis definition the process of Upbringing and constituent his elements, in this article provides examples of questionnaire and form, to determine the subjective level of of Upbringing of learners.

Keywords: *upbringing, form to determine the level of development of the positive moral qualities, of questionnaire definition knowledge level of human values obtained in the learning process.*

Хруцька Н. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова
(Київ, Україна)

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА УКЛАДАННЯ ТЕСТІВ ЗНО – ДВІ СТОРОНИ ОДНІЄЇ ПРОБЛЕМИ

У статті розглядаються два актуальні питання ЗНО – це, по-перше, проблема вдосконалення тестів з української мови і, по-друге, підготовка педагогічних кадрів, рівень яких відповідав би сучасним вимогам і завданням, які ставить перед ними нова система проведення і перевірки вступних випробувань.

Ключові слова: *види мовленнєвої діяльності, тестування, критерії оцінювання, рівень професійної підготовки.*

Загальна середня освіта в Україні знаходиться сьогодні на стадії активного (але не завжди доцільного) реформування: у шкільну практику входять такі поняття, як “профільний ступінь освіти”, “дистанційна освіта” і т. п., активно і широко втілюються нові форми підсумкового контролю знань учнів – єдине державне тестування, за результатами якого абітурієнти зараховуються до вишів.

У зв’язку з цим змінюються вимоги до професійної підготовки вчителів української мови та літератури, яка на сьогодні, на жаль, не відповідає вимогам сучасної освіти. Сучасній школі потрібен учитель-предметник, що володіє найновішими методиками та технологіями освіти, здатний творчо осмислити і застосувати на практиці передовий методичний та педагогічний досвід виховання, розвитку і навчання учнів для вирішення проблем оновленої шкільної освіти.

Конструктивні зміни в процес вивчення в середній школі української мови були внесені у зв’язку із втіленням такої форми підсумкової атестації, як єдиний державний іспит: виникла необхідність підготовки випускників (майбутніх абітурієнтів) до іспиту в тестовій формі а також необхідності його перевірки (тобто розробки певних критеріїв), укладання самих тестів, які, на наш погляд, сьогодні не дають можливості всебічно і досконало перевірити знання української мови у майбутніх абітурієнтів до ВНЗ гуманітарного напрямку.

Загальновідомо, що знання мови – це досконале володіння чотирма видами мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, мовлення і письма. Існуючі тести (як правило, закритого типу) дають можливість перевірити лише письмові мовленнєві вміння та навички учнів та (до деякої міри) їхні теоретичні знання з мови. Перевірка усного мовлення та сприйняття тексту на слух повністю відсутні, що є неприпустимим при оцінюванні знань з мови (особливо іноземної).

У зв’язку з вищезазначеним серед проблем тестування з української мови найактуальнішими можна перерахувати наступні:

– проблему спеціальної професійної підготовки вчителів української мови, що готують школярів до здачі тестів ЗНО;

– проблему підготовки експертів з перевірки цих тестів;
– проблему підготовки кадрів для укладання сучасних тестів, які б включали завдання(закритого та відкритого типу), які давали б можливість всебічно і об'єктивно перевірити і встановити рівень володіння школярами усіма видами мовленнєвої діяльності;

– проблему диференціації тестів за складністю для різних освітніх напрямів.

Здавалося б, що складного може бути при розв'язанні цих проблем? Адже самі тестові завдання укладаються у відповідності з загальноосвітніми стандартами, вимогами шкільної програми, розраховані на середнього учня і, на думку розробників, є посилюючими для більшості сучасних випускників.

Але навіть досвідчені вчителі, які мають багаторічний досвід роботи, відчувають певні труднощі в процесі підготовки випускників до ЗНО (що тоді казати про молодих і малоосвічених та малодосвідчених вчителів, учорашніх випускників педагогічних вузів), причому ці труднощі часто мають об'єктивний характер.

Підготовка до ЗНО проходить у старших класах на особливому етапі вивчення української мови – етапі узагальнюючого повторення. В тестах з української мови репрезентуються питання і завдання, що охоплюють практично усі розділи шкільного курсу. Відповідно, процес підготовки до екзамену треба організувати таким чином, щоб, по-перше, здійснити повторення теоретичного матеріалу, узагальнити та систематизувати знання учнів (якщо вони існують). А якщо ці знання відсутні (що цілком можливо), то постає актуальне питання – де взяти час, щоб ці знання надати? По-друге, на базі цього вдосконалити ті вміння та навички випускників (якщо вони є), які необхідні їм для успішного складання ЗНО.

Щоб оптимально організувати такий процес і отримати позитивний результат після його закінчення, вчитель має добре володіти відповідними предметними технологіями, методами та прийомами. До проведення ЗНО узагальнююче повторення протягом довгого часу здійснювалося у 9-ому класі, а в 10-11 класах українська мова взагалі не вивчалася. Тому більшість вчителів не були знайомі з тими предметними технологіями, які забезпечують ефективне повторення раніше вивченого матеріалу. Такі методики та технології раніше активно і успішно розроблялися і використовувалися на підготовчих курсах у різних ВНЗ і були надзвичайно ефективними, (що можна стверджувати з власного досвіду).

Загальновідомо, що в кожній людині різні здібності до вивчення мов. У зв'язку з цим, на наш погляд, тести з мови мають бути диференційованими і зорієнтованими на специфіку того вищого навчального закладу, до якого має намір вступати абітурієнт. На гуманітарні спеціальності вони мають бути більш складними та розширеними, ніж на технічні та природничі, і проводитися на базі ВНС. Це стосується й диференціації тестів з математики, фізики, хімії тощо. На сьогодні така диференціація в нас відсутня.

Окремо необхідно зазначити, що тести, які на сьогодні пропонуються майбутнім абітурієнтам, не відповідають сучасному комунікативному напрямку вивчення мови і володіння мовленням. Серед сучасних тестів, на наш погляд, існує лише один відкритий і дуже важливий творчий тест. Це твір-роздум, який дійсно дає уявлення про рівень інтелекту, творчого потенціалу абітурієнта і його рівень володіння мовою, вказує на можливість у подальшому працювати в гуманітарному напрямку. І саме це завдання викликає найбільші труднощі у наших випускників (через відсутність вміння творчо і самостійно мислити), тому й потребує найбільшої уваги при підготовці до тестування.

Під час підготовки до твору-роздуму, який має бути обов'язковим у складі тестів з української мови та літератури (як і будь-якої іншої мови), вчитель-мовник зобов'язаний значну частину часу присвячувати вдосконаленню складних комунікативних вмінь випускників будувати роздуми на основі власних думок та аналізу літературних творів.

Частина таких умінь формується і вдосконалюється на базі знань з риторики (тезис, аргументи, система та види аргументів) та знання літератури. Для успішного виконання цього завдання на рівні узагальнюючого повторення необхідно, по-перше, щоб учитель-мовник сам володів основами риторики, знав основні засоби аргументації, по-друге, знав методи та прийоми вдосконалення вмінь будувати систему аргументації.

У цьому випадку серйозні вимоги пред'являються і до рівня професійної підготовки вчителя, що працює в якості експерта, який перевіряє це завдання. Згідно з критеріями оцінювання творів-роздумів, робота випускників має перевірятися не тільки з точки зору орфографії, пунктуації і мовленнєвої грамотності, але й з позиції їхньої відповідності основним текстовим категоріям: цільності, членуванню, пов'язаності, єдності модального плану. Ця частина роботи з перевірки та оцінювання є дуже складною і потребує високого рівня професійної підготовки, як методичної, так і лінгвістичної (яка, на жаль, часто відсутня у перевіряючих). Перш за все, вчитель, що виступає експертом, має володіти системою теоретичних знань з тексту і його категорій. Окрім цього, вчитель повинен уявляти, як, яким чином ці категорії реалізуються у текстах творів-роздумів. Щоб оцінити роботи школярів з позицій їх відповідності основним текстовим ознакам, вчитель повинен мати уявлення про основні типи помилок, мати типологію таких помилок і на цій основі здійснювати оцінку творів. З вищезазначеного ми бачимо, що введення ЗНО значно розширює і підвищує вимоги до професійної підготовки сучасних вчителів з української мови та літератури (і, безсумнівно, інших предметів)

Рішення цієї проблеми можливе декількома шляхами.

Важливу роль у підвищенні рівня професійних знань вмінь і навичок має відігравати система професійної перепідготовки вчителів (курси підвищення кваліфікації), під час якої сучасний вчитель оволодіває необхідними методиками і технологіями, що забезпечують якісну підготовку до ЗНО. Ефективність подібних курсів підвищується, якщо до роботи із вчителями залучаються провідні спеціалісти ВНЗ, спеціалісти з довузівської підготовки, а також відбувається самоосвіта: вивчення вчителями лінгвістичної та методичної літератури, критичне узагальнення власного і накопиченого в сфері ЗНО досвіду.

Великі можливості для вирішення цих проблем відкриваються на рівні педагогічних університетів на етапі підготовки майбутнього вчителя-мовника. Необхідно включати до системи професійної методичної підготовки майбутніх вчителів спеціальних курсів та розділів з оволодіння специфікою підготовки до тестових форм контролю знань, перевірки та оцінювання таких форм. Важливою складовою професійної підготовки може стати і вивчення особливостей укладання завдань і вправ з мови у формі тестів, самостійне укладання тестових завдань, написання курсових і дипломних робіт з проблем, пов'язаних з ЗНО.

І останнє, але, на наш погляд, найважливіше і найпринциповіше зауваження. Тести ЗНО з мови у тому вигляді, в якому вони існують на сьогодні, не дають змоги перевіряти такі важливі види мовленнєвої діяльності, як усне мовлення та аудіювання. Сучасні тести направлені та зосереджені на перевірці та оцінюванні письмового мовлення, усне мовлення в них не передбачене. Наші школярі не вміють виражати свої думки усно, тому що всі форми контролю останнім часом проводяться лише письмово. І якщо це не є принциповим для математичного і природничого профілю навчання, то для гуманітарного профілю володіння усним мовленням є першочерговим завданням. Тому перед Міністерством освіти України, методистами, лінгвістами, вчителями-мовниками стоїть першочергове завдання – розширити і поповнити тестові завдання таким чином, щоб були представлені такі завдання і вправи, які давали б можливість оцінити рівень володіння усним спонтанним мовленням і сприйняттям мовлення на слух. Зрозуміло, що це надзвичайно складне технічно і фінансово завдання, яке потребує багато часу та кропіткої

роботи, значних грошових витрат, але хіба можна економити на майбутній освіті та якості знань абітурієнтів, які претендують на звання студентів престижних вищих навчальних закладів України?

Хруцкая Н. В. Профессиональная подготовка учителей украинского языка и составление тестов ОНТ – две стороны одной проблемы.

В статье рассматриваются два актуальных вопроса ОНТ – это, во-первых, проблема усовершенствования тестов по украинскому языку и, во-вторых, подготовка педагогических кадров, уровень которых отвечал бы современным требованиям и задачам, которые ставит перед ними новая система проведения и проверки вступительных испытаний.

Ключевые слова: виды речевой деятельности, тестирование, критерии оценивания, уровень профессиональной подготовки.

Khrutska N. V. Professional Ukrainian Language Teachers Training and CIT Tests Drafting - Two Sides Of The Same Problem.

The article deals with two CIT issues – first is the problem of Ukrainian language test improvement, and second one is the staff development to the level which would meet modern requirements and targets raised by new system of admission tests execution and verification.

Keywords: types of speech activity, testing, evaluation criteria, the level of professional training.

*Шевченко Н. Г., Лупан І. В.
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
(Кіровоград, Україна)*

АНАЛІЗ УСПІШНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ОСНОВІ МОДЕЛЕЙ З ПАНЕЛЬНИМИ ДАНИМИ

У статті описано процедуру побудови моделі успішності студентів на основі панельних даних, перевірено значимість групових ефектів.

Ключові слова: успішність, панельні дані, фіктивні змінні, регресійна модель.

Успішне навчання окремих студентів залежить від загальних для усіх студентів причин, як то організації навчального процесу, наявності достатньої кількості засобів навчання (у тому числі підручників, комп'ютерів та спецобладнання тощо), а також індивідуальних особливостей студентів – здібностей, стану здоров'я, мотивації до навчання та матеріальних умов. Глибоке вивчення причин, які заважають добре навчатися, допоможе їх усунути або хоча б послабити та підвищити успішність студентів. Останнім часом інтерес до даної тематики активізується, про що свідчать, наприклад, публікації В. І. Лобунця, Д. В. Коваленко [1], В. П. Головенкіна [2] та інших.

Метою нашого дослідження була побудова моделі з панельними даними, яка б адекватно описувала залежність успішності студентів від кількості пропусків занять, співвідношення кількості заліків та екзаменів з профільних та непрофільних дисциплін та особливостей спеціальності.

Панельними називають дані, які містять відомості про одну й ту ж множину об'єктів за ряд послідовних періодів часу. В якості панелі можуть виступати індивідууми, групи осіб, підприємства, регіони, країни. Методи аналізу панельних даних застосовують практично в усіх галузях соціально-економічної статистики [3, 4, 5].

Панельні дані представляють собою двовимірні масиви, в яких один із вимірів – “просторовий”, інший – часовий. Використання панельних даних дозволяє повніше врахувати особливості об'єктів, які потрапили до вибірки, вводячи в модель індивідуальні